

HALKA AÇIK ANONİM ORTAKLIKLARIN BÖLÜNMESİNE İLİSKİN OLARAK SERMAYE PİYASASI MEVZUATINDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLER

Şirketler ana faaliyet konularına odaklanma, organizasyonel verimliliklerini artırma veya karlılığı sağlama gibi nedenlerle bölünerek faaliyetlerini yeniden yapılandırma ihtiyacını duyabilmektedirler. Öte yandan, küresel ekonomik atmosferdeki belirsizlikler şirketlerin değişen koşullara hızlı bir şekilde adapte olmasını gerektirmekte ve şirket yeniden yapılandırmalarına ilişkin olarak esnek bir yasal altyapının varlığını gerekli kılmaktadır. Türkiye’de şirket bölünmelerine ilişkin düzenlemeler bu ihtiyaçlara cevap verebilecek şekilde yenilenmekte ve konuyla ilgili belirsizlikler ortadan kalkmaktadır.

Bölünmeye İlişkin Temel Yasal Altyapı

Şirket bölünmelerine ilişkin olarak 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu’nda herhangi bir düzenleme yer almamakla birlikte bölünme uygulamaları 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu ile Maliye Bakanlığı ve Sanayi ve Ticaret Bakanlığı’nın birlikte çıkarmış oldukları Anonim ve Limited Şirketlerin Kısmi Bölünme İşlemlerinin Usul ve Esaslarının Düzenlenmesi Hakkında Tebliğ hükümleri çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Öte yandan, 6102 sayılı yeni Türk Ticaret Kanunu’nda şirket bölünmelerinde uyulacak usul ve esaslar kapsamlı bir şekilde düzenlenmiş olup, 1 Temmuz 2012 tarihinden itibaren şirket bölünmeleri Kurumlar Vergisi Kanunu’nda yer alan düzenlemelerin yanı sıra yeni Türk Ticaret Kanunu’nda yer alan hükümlere de tabi olacaktır.

Halka açık anonim ortaklıklarda ise bölünme uygulamaları bugüne kadar ağırlıklı olarak Sermaye Piyasası Kurulu (“SPK”)’nin ilke kararları ile yönlendirilmiş, ancak Seri: I, No: 31 sayılı “ Birleşme İşlemine İlişkin Esaslar Tebliği”nde yapılan değişiklikle bölünme ilk defa, kapsamlı bir şekilde, tebliğ seviyesinde düzenlenmiştir. SPK bu düzenleme ile halka açık anonim ortaklıkların net bir biçimde farklı bölünme türlerinden yararlanmasına imkân sağlamış ve daha esnek bir yapı oluşturarak söz konusu ortaklıkların değişen koşullara hızlı bir şekilde adapte olabilmelerinin önünü açmıştır. Öte yandan, söz konusu düzenleme, 1 Temmuz 2012’de yürürlüğe girecek yeni Türk Ticaret Kanunu ile paralel olup, bu düzenleme sonrasında halka açıklık statüsünün bu tür ortaklıkların bölünme yoluyla gerçekleştirecekleri yeniden yapılandırma çalışmalarının önünde bir engel olarak değerlendirilmeyeceği düşünülmektedir.

Yeni Düzenleme Tam Bölünmeye Olanak Sağlıyor

SPK’nın yeni düzenlemesinde bölünme tam bölünme ve kısmi bölünme olarak iki ana kategoriye ayrılmış ve halka açık anonim ortaklıkların her iki bölünme türünü de uygulamalarının mümkün olduğu hükme bağlanmıştır. Yapılan düzenleme ile SPK ilke kararı ile öngörülen ve halka açık anonim ortaklıkların sadece kısmi bölünmeden yararlanabileceğine ilişkin kısıtlama net bir biçimde ortadan kaldırılmıştır.

SPK’nın yeni düzenlemesi uyarınca tam bölünmede bölünen ortaklığın malvarlığının tümü mevcut veya yeni kurulacak en az iki ortaklığa geçmekte, işlem sonucunda bölünen ortaklık hukuki varlığını kaybetmekte ve bölünen ortaklığın hissedarları malvarlığını devralan ortaklıkların hissedarları haline gelmektedir. Bu işlem sonucunda malvarlığını devralan ortaklıklar halka kapalı anonim ortaklık statüsünde iseler halka açık anonim

ortaklık niteliğini kazanmaktadırlar. Kısmi bölünmede ise ortaklığın malvarlığının bir veya birden fazla bölümü mevcut veya yeni kurulacak başka bir veya birden fazla ortaklığa geçmekte ve işlem neticesinde bölünen ortaklık hukuki varlığını korumaktadır. Kısmi bölünmenin ortaklara pay devri modeline veya iştirak modeline dayalı olarak gerçekleştirilmesi mümkün olup, ortaklara pay devri modeline dayalı olarak gerçekleştirilen kısmi bölünmelerde bölünen ortaklık hissedarlarına malvarlığını devralan ortaklığın hisseleri verilmekte, iştirak modeline dayalı olarak gerçekleştirilen bölünmelerde ise bölünen ortaklık malvarlığını devralan şirketin hissedarı olmaktadır.

Yapılan düzenleme ile bölünme neticesinde malvarlığının devredileceği ortaklığın yeni kurulacak bir şirket olması şartı kaldırılmış ve daha önce kurulmuş olan şirketlerin de bölünme işlemi çerçevesinde malvarlığı unsurlarını devralmalarına olanak sağlanmıştır. Böylelikle halka açık anonim ortaklıkların varlık yapısının esnek bir çerçevede optimize edilmesine ve bu şirketlerin ya da ortaklarının halen faaliyette olan başka şirketlere aynı sermaye koymak suretiyle yatırım yapmalarına olanak sağlanmıştır.

Söz konusu düzenlemede ayrıca, önceki düzenlemelere paralel olarak, halka açık anonim ortaklıklara bölünen bir şirketin malvarlığını devralma imkânı da tanınmıştır. Böylece, piyasada uygulamasına da rastlanan, bölünme yoluyla halka açık anonim ortaklıklara aynı sermaye konulması olanağı korunmuştur.

Her Türü Bölünme İşlemi SPK İznine Tabi Tutuluyor

Önceki düzenlemelerde yer alan ve bölünen ortaklık ile bölünme neticesinde kurulan ortaklığın ortakları arasındaki sermaye dağılımının farklı olması durumunda işlem öncesinde SPK'dan onay alınmasını zorunlu kılan hüküm kaldırılmıştır. Mevcut hükümler uyarınca, bölünme işlemine taraf olan ortaklıklardan en az birinin halka açık olması durumunda anılan işlem SPK onayına tabi olacaktır. Başka bir ifade ile halka açık bir ortaklığın tam veya kısmi olarak bölünmesi veya bu ortaklığın bir bölünme işleminde bölünmeye konu malvarlığının bir bölümünü veya tamamını devralması durumunda işlem SPK'nın iznine tabi olacaktır. Bu durumda halka açık anonim ortaklıkların bölünme sürecinin başlatılmasına ilişkin yönetim kurulu kararından sonra, ancak herhalükarda bölünme işleminin onaylanacağı genel kurul toplantısından önce SPK'ya müracaat etmeleri gerekecektir.

Bölünme İşlemi Sonucunda Bölünen Şirketin Malvarlığını Devralan Ortaklıklar SPK Kaydına Alınıyor

Halka açık anonim ortaklıkların bölünmesine ilişkin önceki düzenlemelerde bölünme işleminin halka açık anonim ortaklığın aktif toplamının en az %15'inin tahsis edildiği hallerde yeni kurulan ortaklığın SPK kaydına alınması hususu öngörülmekteydi. Yeni düzenleme ile söz konusu oransal sınırlama kaldırılmış ve halka açık ortaklıkların tam bölünmesi veya ortaklara pay devri modeline dayalı olarak kısmi bölünmesi hallerinde malvarlığı unsurlarını devralan ortaklık ya da ortaklıkların paylarının SPK kaydına alınması öngörülmüştür. Öte yandan, kısmi bölünmenin iştirak modeline dayalı olarak gerçekleştirildiği durumlarda devralan ortaklığın paylarının SPK kaydına alınmayacağı net bir şekilde ifade edilmiştir.

Halka Açık Anonim Ortaklıkların Bölünmesinde Uygulanan Temel İlkeler Korunuyor

Yeni düzenleme halka açık anonim ortaklıkların bölünmesine ilişkin olarak daha önceki düzenlemelerde yer alan temel prensipleri korumaktadır. Buna göre:

- (a) Halka açık anonim ortaklıkların bölünme işlemlerinin bir üretim tesisi veya işletmenin parça parça elden çıkarılarak ortaklığın üretim ve hizmetin faaliyetinden alıkonulması sonucunu doğurmayacak şekilde yapılması gerekmektedir. Düzenlemede açıkça ifade edilmemekle birlikte burada kullanılan bölünme ifadesi ile kısmi bölünmenin kastedildiği unutulmamalıdır. Öte yandan, halka açık anonim ortaklıkların bölünme işleminde devralan taraf olması durumunda da devralınacak malvarlığının ekonomik bir bütünlük arz etmesi zorunludur.
- (b) Halka açık anonim ortaklıkların bölünme işlemine taraf olmaları durumunda SPK tarafından nitelikleri belirlenen değerlendirme kuruluşları tarafından en az iki değerlendirme yöntemi kullanılarak bölünmeye konu malvarlığı unsurlarının değerinin tespit edilmesi gerekmektedir.
- (c) Bölünen ortaklığın ortaklarının bilgilendirilmesini ve bölünme kararının görüşüleceği genel kurul toplantısından önce ortakların iradelerini sağlıklı bir şekilde oluşturabilmelerini teminen bölünme işlemlerinde bir duyuru metninin ilan edilmesi zorunludur. Söz konusu duyuru metninin bölünme işleminin görüşüleceği genel kurul toplantısından en az 30 gün önce tasarruf sahiplerine duyurulması gerekmektedir.
- (d) Bölünmeye taraf ortaklıkların bölünmeye esas alınacak ve SPK düzenlemelerine göre hazırlanmış finansal tabloların özel bağımsız denetimden geçirilmesi zorunludur. Raporun olumsuz görüş içermesi durumunda SPK bölünme işlemine onay vermeyecek olup, raporun şartlı görüş içermesi durumunda veya olumlu görüş içermekle birlikte SPK'nın gerekli gördüğü hallerde bölünme işlemine ilişkin SPK onayı ancak mali tabloların düzeltilmesi koşuluyla alınabilecektir.

Düzenleme, işlem maliyetlerini azaltmak amacıyla iştirak modeline dayalı bölünmelerde, malvarlığını devralan ortaklığın yeni kurulan ortaklık olması ve sermayesinin %99,9'unda bölünen halka açık anonim ortaklığın sahip olması halinde değerlendirme raporu ve özel bağımsız denetim raporu hazırlama zorunluluğunu ortadan kaldırmıştır.

Mustafa ÜNAL

Eryürekli Hukuk Bürosu